

2. Департамент ООН з економічних і соціальних питань. URL: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp> (дата звернення: 02.10.2022)
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2022)
4. Інститут демографії та соціальних досліджень. URL: <https://idss.org.ua/index> (дата звернення: 02.10.2022)
5. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2022)
6. Петюх В.М. Міжнародна трудова міграція URL: <https://buklib.net/books/32889/> (дата звернення: 01.10.2022)
7. Портал глобальних даних про міграцію. URL: https://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2019&m=1 6. (дата звернення: 02.10.2022)
8. Ушенко Н.В., Покормяк А.С. Міжнародна міграція робочої сили: причинно-наслідковий аналіз / Н.В. Ушенко, А.С. Покормяк // Інтернаука, № 2, 2018.

Михаць Володимир

Науковий керівник – доц. Григорук Наталія

СПРОБИ БРИТАНСЬКОГО УРЯДУ СПОВІЛЬНИТИ ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В КОЛОНІЯХ (1945-1953 РР.)

Ставши однією з найбільших колоніальних імперій світу, Англія у ХХ ст., мала практично по всіх куточках планети свої колонії. Варто зазначити, що вони були як континентальні, так і острівні. Раніше Британії, належало близько 1/5 частини суші. Однак, англійські уряди все-одно бажали розширювати свої володіння, або хоча б не так швидко їх втрачати, а втративши, могли продовжувати здійснювати значний вплив на новостворені країни. Це можна легко зрозуміти, оскільки колонії давали сировину, ринок збуту для англійських товарів, і було куди вкладати англійський капітал, окрім цього, це значно підсилювало становище Британії на світовій політичній арені. А у зовнішній політиці, всі англійські уряди, попри ворожнечу між партіями, бажали тільки одного – зберегти першість у світі, не зважаючи на бажання підкорених територій отримати справжню незалежність від метрополії.

Актуальною ця тема є, оскільки, «колоніалізм» існує по сьогоднішній день, але дещо видозмінений, і названий іншими словами, яскравим прикладом цього може виступати Росія, нам варто зрозуміти, що від такого способу утвердження держави на політичній арені варто відмовитись. Оскільки, на прикладі Великобританії можна усвідомити, що колонії це пережиток минулого і на сучасному етапі розвитку людства від «політики колоніалізму» бажаних результатів ми не отримаємо, як би це не називали. Відповідно, для розвитку тієї чи іншої держави стає необхідним акцентування уваги на економічній та ринковій складовій, а не на загарибницькому розширенні території для здобуття сировини та ринків збуту. У свою чергу варіант мирного економічного піднесення можливий тільки між вільними та незалежними державами.

Отже, метою даної роботи є розкриття одного зі шляхів виходження Британських колоній зі складу Імперії, водночас втримування Британської держави на перших сходинках міжнародної політичної арени і методів утримання там у післявоєнних реаліях. В цей же час

виявити, що на цьому прикладі відображається не надто вдала політика англійського уряду у внутрішньому житті колоній Великобританії, що власне і привело до втрати нею значної кількості загарбаних територій, та всіляко стримувало державотворчі процеси у середині певних колоній, у подальшому незалежних держав.

Відчуваючи хиткість становища Британської імперії, консерватори намагалися оновити колоніальну риторичку і знову висунули тезу про проведення політики колоніального розвитку. У липні 1940 р. було прийнято Акт колоніального розвитку та добробуту. Головною метою закону проголошувався захист та сприяння інтересам жителів колоній. Цей закон відображав спроби Міністерства у справах колоній наголосити на сприянні соціальному добробуту колоній у вигляді розвитку системи освіти та сфери соціальних послуг. За цим законом виділялося 5 млн. ф. на рік на розвиток колоній та 500 тис. на рік на проведення дослідницьких робіт протягом 10 років [1].

Важливе значення перегляду системи колоніального управління мало створення ООН. Статут цієї організації, прийнятий наприкінці червня 1945 р. передбачав, що її учасники, які несуть або приймають на себе відповідальність за управління територіями, народи яких не досягли ще повного самоврядування, визнають той принцип, що інтереси населення цих територій є першорядними, і як священний обов'язок, приймається зобов'язання максимально сприяти благополуччю населення цих територій у рамках системи міжнародного миру та безпеки, яка була встановлена цим Статутом (Глава 11, Стаття 73) [6].

Ці настанови відповідали загальній риторичці британських політиків періоду війни та повоєнного часу, коли особлива увага стала приділятися політиці розвитку як інструменту утримання залежних територій в орбіті свого впливу.

У ході дебатів щодо Акту 1945 р. депутати Палати громад висловили ідею про створення комітету у складі бізнесменів, які «мають заморські інтереси» для розробки рекомендацій уряду під час здійснення колоніальної політики. Однак ці пропозиції були відхилені тодішнім урядом У. Черчилля. Ідея, проте, була взята на озброєння новим кабінетом міністрів під проводом лейбористів. Заступник Міністра у справах колоній А. Крич Джонс вважав за доцільне створення невеликого за складом, але з великими повноваженнями комітету для координації існуючих комітетів у колоніальній сфері та виробленні рекомендацій щодо дотримання правильного балансу між економічними та соціальними аспектами колоніального розвитку. У вересні 1946 р. у рамках кабінету було створено Раду розвитку та колоніальної економіки [2].

Поява у березні 1947 р. доктрини Трумена позначила народження «століття розвитку»: у документі, як відомо, йшла мова про надання фінансової допомоги у розмірі 400 млн. дол. Греції та Туреччини [4].

Для Вашингтона витрати на розвиток територій були звичним інструментом політичного тиску, вже апробованим на латиноамериканських державах. З початком холодної війни та ослабленням європейських метрополій США почали розширювати географію допомоги, скоротивши програми допомоги латиноамериканським країнам та зосередившись на європейських державах [4]. Відповідно, програма Трумена стала однією з перших «ластівок» у політиці фінансування важливих для США територій у наступні роки.

Таким чином, Вашингтон, з одного боку, прагнув до співпраці з колоніальними державами, насамперед, Великобританією, з іншого боку, не зацікавлений у ідентифікації із нею. Цей амбівалентний характер позиції США щодо дій європейських метрополій виявлятиметься протягом усієї активної фази деколонізації – з кінця 1940-до початку 1960-х рр.

Один з депутатів торі К. Осборн поцікавився у міністра фінансів, чи не приведуть такі серйозні зобов'язання щодо покращення стандартів життя в інших країнах до «зниження рівня життя» у самій Британії. Х. Гейтскелл заявив про те, що частково ці витрати будуть зроблені за рахунок залишків позитивного стерлінгового сальдо, однак визнав, що за такого розвитку подій витрати все ж таки ляжуть «тягарем на нашу економіку», і, отже, «ми повинні прагнути до збільшення фінансового прибутку для виконання своїх зобов'язань» [3].

А. Іден, своєю чергою, допитувався у глави Казначейства, яка від цієї суми покривається Актом про колоніальний розвиток і добробут 1945 р., а яка частина – це «нові гроші». Х. Гейтскелл уникнув відповіді, заявивши, що окремі деталі плану досі перебувають у стадії «доопрацювання». Один з парламентаріїв-торі поцікавився також про позицію США з цього питання. Гейтскелл зазначив, що Вашингтон проінформований про План Коломбо, і уряд очікує його реакції [1].

Білий дім спочатку без великого ентузіазму сприйняв ідею участі у Плані. Протягом першої половини 1950 р. Уайтхолл наполегливо намагався переконати заокеанського партнера в доцільності його участі в надання допомоги країнам Південно-Східної Азії, наголосивши на тому, що крім заходів короткострокового характеру боротьби з комунізмом, потрібно довгострокова програма для стабілізації ситуації у регіоні.

Успіху дипломатичних зусиль Великобританії сприяла Корейська війна, що почалася в червні. США ухвалили рішення про повноцінне приєднання до Плану Коломбо з 1951 р. з метою «зміцнити ресурсну складову організації» [6].

Запрошення до участі було також надіслано Міжнародному Банку. США погодилися виділити 237 млн. дол. на допомогу країнам Південно-Східної Азії (включаючи Формозу) у рамках двосторонніх Програм Безпеки замість спочатку обіцяної ними сумі 375 млн. дол. Крім цього, МБРР погодився надати Індії 60 млн. дол. суму Пакистану та 25 млн. дол. Таїланду [5].

Ці суми були меншими за ті, на які розраховував уряд К. Еттли, однак гостроту проблеми зовнішніх позик для реалізації Плану, безперечно, вдалося знизити. Крім США 1951 р. до Плану Коломбо приєднався Лаос, 1952 р. – Непал і М'янма, 1953 р. організацію поповнила

Індонезія. Пізніше до Плану приєдналися Японія, Таїланд та Малайзія. На сьогодні організація налічує 27 країн.

Таким чином, щоб зберегти панівне становище Великої Британії у міжнародній політиці та авторитет держави серед провідних країн світу при здійсненні колоніального курсу лейбористи прагнули, не форсуючи темпи деколонізації, наголосити на проведенні політики розвитку, орієнтованої не тільки на залежні території, а й на країни, що звільнилися. У свою чергу це значно стримувало темпи здобуття колоніями незалежності та підривало зачатки власного державотворення. При цьому такий курс, як видно на прикладі «арахісного» проекту в Танганьїку, натрапляв на серйозну опозицію в парламенті та на проблеми, що впливали з деякого «захоплення» лейбористами соціалістичними ідеями. Відповідно, можна побачити що така політика «колоніального розвитку» в реальності являла собою намагання британської владної верхівки як можна довше продовжувати втримувати колонії та нові незалежні держави у своїй сфері впливу, що негативно відображається на процесах державотворення тих чи інших народів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блэк Дж. История Британских островов. СПб, 2008. 540 с.
2. British Aid-5. Colonial Development. A Factual Survey of the Origins and History of British aid to developing countries. Overseas Development Institute. 1964. P. 21. [Електронний ресурс]: режим доступу <http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odiassets/publications-opinion-files/8077>
3. Great Britain. Hansard. Parliament. Parliamentary Debates. Asia. (Commonwealth Economic Plan). 28 November 1950. Col. 950-951. [Електронний ресурс]: режим доступу <http://hansard.millbanksystems.com>
4. Иглз Р. История Англии. М., 2008. 294 с.
5. Remme T. Britain and Regional Cooperation in South-East Asia, 1945-1949. PhD in International History, London School of Economics. 1990. P. 129-214. [Електронний ресурс]: режим доступу <http://etheses.lse.ac.uk/1138/1/U048287>.
6. Статут ООН. [Електронний ресурс]: режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010

Роговський Володимир

Науковий керівник – доц. Морська Наталія

ІВАН ВЛАСОВСЬКИЙ – НАУКОВЕЦЬ ТА ПРАКТИКУЮЧИЙ ХРИСТИЯНИН

«І все, що тільки чините, робіть від душі,
немов Господеві, а не людям!

Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину,

бо служите ви Господеві Христові...» Кол. 3: 23-24.

Стаття присвячується дослідженню основних віх життя та діяльності унікальної особистості, богослова, громадського та церковного діяча, викладача, науковця – Івана Власовського. Проаналізовано його творчість та вплив на розвиток й утвердження Української Автокефальної Православної Церкви в Україні та діаспорі.

Ключові слова: Іван Власовський, Православна Церква, автокефалія, українізація, діаспора.